

ସାଇବର ସୁରକ୍ଷା ଅଭିଯାନ ଓଡ଼ିଶା - ୨୦୨୩

ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ

୧. କିପରି ସାଇବର ଅପରାଧରୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରହିବେ

- ଜଟିଳ ପାସୱାର୍ଡ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ । ଏଥିରେ ଅକ୍ଷର, ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ସତରଂ ଚିହ୍ନ ଇତ୍ୟାଦି ସେଥିପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ।
- ନିଜର ପାସୱାର୍ଡ କାହାକୁ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । କିମ୍ବା ଖୁବ୍ ଦୂରରେ ପାସୱାର୍ଡ ସେଇ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- କୌଣସି କାରକ ବା ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଯୁକ୍ତ ପାସୱାର୍ଡ ବା ପାସୱାର୍ଡ ଲେଖି ରଖନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟୟ ବା ଫଟୋ ଇତ୍ୟାଦିରେ ସେମାନ ଇତିବା ସମୟରେ ସତର୍କ ରୁହନ୍ତୁ ।
- ଇ-ମେଲ, ମେସେଜ ପୁଠି ସତର୍କ ରୁହନ୍ତୁ ଏବଂ ଏଥିରେ ପାସୱାର୍ଡ ଲିଖିତ ରୂପରେ ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ ।
- ପ୍ରଫାଇଲ ମେଲ ବା ମେସେଜର ଉପରେ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- କେବଳ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ସୋର୍ସରୁ ହିଁ ସଫ୍ଟୱେୟାର, ଆପ୍ଲିକେସନ୍ କିମ୍ବା ପାଇଲ ଡାଉନଲୋଡ୍ କରନ୍ତୁ ।
- ଜର୍ମିନାଲ, ମାପପତ୍ର, ଚାକଲେଟ୍, ଫୋନ୍ ଆଦିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଫ୍ଟୱେୟାର ଏବଂ ହାର୍ଡୱେୟାର ମଧ୍ୟମରେ ଅପଡେଟ୍ କରନ୍ତୁ ।

୨. ସୋସିଆଲ ମିଡ଼ିଆ ବ୍ୟବହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସତର୍କତା

- ଜଟିଳ ପାସୱାର୍ଡ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ । ଏଥିରେ ଅକ୍ଷର, ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ସୋସିଆଲ ବ୍ୟବହାର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ । କାହାଙ୍କୁ ନିଜର ପାସୱାର୍ଡ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ପାସୱାର୍ଡ ଲିଖିତ ହେବାର ଭୟ ସୂଚକ ଏହାକୁ ରୁକାବି ବଦଳାଇ ନିଅନ୍ତୁ ।
- ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ପାସୱାର୍ଡ ବଦଳାନ୍ତୁ ।
- ଆପଣଙ୍କ ସୋସିଆଲ ମିଡ଼ିଆ ଆକାଉଣ୍ଟରେ କେଉଁମାନେ ଆପଣଙ୍କ ପୋଷ୍ଟ ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟୟ ଟେଗ୍‌ପାରିଟି ସେ ନେଇ ପ୍ରାଇଭେସି ସେଟିଂ କରନ୍ତୁ ।
- ଲୋକଙ୍କ ପାରୁ ହେଉ ଶିକ୍ଷଣ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରୋଫାଇଲ ଉପରେ ଯାଞ୍ଚ କରିନିଅନ୍ତୁ ।

ସଚେତନ ହେବା, ସାଇବର ଅପରାଧ ରୋକିବା

www.cybercrime.gov.in

[f](#) [@](#) [v](#) [x](#) @cybercopodisha

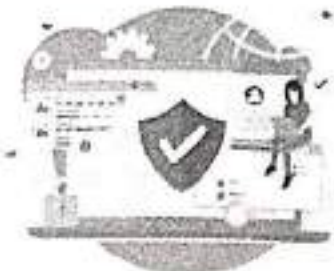
୧୯୩୦

ସାଇବର ଅପରାଧ
ସମାପନା କ'

- ଯେତେ ଦୀର୍ଘ ନିଜ ପ୍ରୋଫାଇଲ୍ କଲ୍ କରି ରଖନ୍ତୁ ସେତେ ଅଧିକ ସେପିଆଲ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସେକ୍ସନ୍ ହିଁ ଆପଣଙ୍କ ବିଷୟରେ ଜାଣିପାରିବେ ।
- ଆପଣଙ୍କ ପୋଲୋ ବା ଖିରିଓ କଦାପି ଜାଣନ୍ତୁ ପଠାନ୍ତୁ ନାହିଁ
- ପରଜା ନିକରଣ ଖିରିଓ କଲ ଆପଣଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଚାଲି ଉଠିବ ବୋଲି ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ
- ଫେସବୁକ୍ ବା ଇନଷ୍ଟାଗ୍ରାମ ପୂର୍ବ ଆକାରରେ ଆପଣଙ୍କ ନିକରଣ ଆପଣଙ୍କ ଚାରିପଟେ ଥିବା ଫେସବୁକ୍ ଓ ଇନଷ୍ଟାଗ୍ରାମ୍ କୁ ସେହି ଆକାରରେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖନ୍ତୁ ।
- ଇନଷ୍ଟାଗ୍ରାମ ବା ଫେସବୁକ୍ରେ କେହି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆପଣଙ୍କ ଫିଲ୍ଡ୍ ନାହିଁ । କଲ୍ କରି ବିନା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ସାଥୀର କରି ଜାଣିନିଅନ୍ତୁ ଏଥିରେ କେତେ ସତ୍ୟତା ରହିଛି ।

୩. ପିଲାଙ୍କୁ ବିପରୀତ ସାଇବର ଆପତ୍ତ୍ୟରୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବେ

- ପୂର୍ବଦିନେ ବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଆପଣଙ୍କ ଟାକ୍ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖନ୍ତୁ ।
- ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ପୂର୍ବ ଦିନରେ ଆପଣଙ୍କ ଇମେଲ୍, ଇନ୍ସ୍ଟାଗ୍ରାମ୍, ଫେସ୍ ବା ଫିଲ୍ଡ୍ରେ କଲନ୍ତୁ ।
- ଇନ୍ସ୍ଟାଗ୍ରାମ୍ରେ ସେମାନେ କେଉଁ ଚ୍ୟାଟ୍ ଖୋଲୁଛନ୍ତି ସ୍ପାଉନ୍ କିଛିରେ ଯାଅ କରନ୍ତୁ ।
- ସେପିଆଲ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକାରରେ ଫିଲ୍ଡ୍ କରି ଦେଖନ୍ତୁ ସେମାନେ କ'ଣ ସବୁ ଯୋଜ୍ଞା କରୁଛନ୍ତି ବା ସେମାନେ କରୁଛନ୍ତି ।
- ଆପଣଙ୍କ ଶିଶୁର ସେପିଆଲ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକାରରେ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ରଖନ୍ତୁ ।
- ଆପଣଙ୍କ ଆପଣଙ୍କ ପିଲା ପେପଲି ପିଲାମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିଜେ କେଉଁ କେଉଁ ସେକ୍ସନ୍ ଉପରେ ରୁକନ୍ତୁ ।
- ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆପଣଙ୍କ ଉପରେ ଆପଣଙ୍କ ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରଖନ୍ତୁ ।
- ଶିଶୁ ପେପଲି କୌଣସି ଉପରେ ଆପଣଙ୍କ ଉପରେ କେଉଁ କେଉଁ କାର୍ଡ / ଚେଟ୍ କାର୍ଡ / ସୁପିଆଲ ଚ୍ୟାଟ୍ ସେକ୍ସନ୍ ସେକ୍ସନ୍ ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ ।
- ଶିଶୁ ସାଇବର ନିକରଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାକି ବ୍ୟବହାର କିମ୍ବା କେଉଁ କେଉଁ କାର୍ଡ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ଶିଶୁ କେତେ ଉପରେ ମେସେଜ୍ ବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ଦେଖନ୍ତୁ ସେକ୍ସନ୍ ନିକରଣ ରଖନ୍ତୁ ।
- ସୁରକ୍ଷା ନେଇ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସଚେତନ କରନ୍ତୁ ।

୪. ଆର୍ଥିକ ଜୀବନରେ ସତର୍କ ରୁହନ୍ତୁ

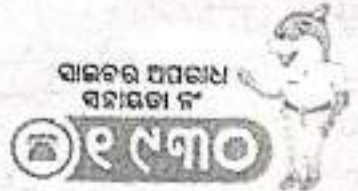
- କୌଣସି ପରଜା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ବ୍ୟବହାର ଚ୍ୟାଟ୍ ସେକ୍ସନ୍ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- କେଉଁ କାର୍ଡ, ଚେଟ୍ କାର୍ଡ, ସୁପିଆଲ ଚ୍ୟାଟ୍ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁରକ୍ଷା ପରଜା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କଦାପି ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- କେଉଁ କାର୍ଡ, ଚେଟ୍ କାର୍ଡ ଆଦି ସୁପିଆଲରେ ଉପରେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ କିମ୍ବା ସହ କାର୍ଡ ରୁକ୍ କରନ୍ତୁ ।

୫. ଅନିଚ୍ଛା ସମ୍ପର୍କରେ ସତର୍କତା

- ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରୁଥିବା ସର୍ବସାଧାରଣ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ଅଧିକାଂଶ ସାଇବର ବା ସେପିଆଲ ନିକରଣ ରଖନ୍ତୁ ।
- ଅନିଚ୍ଛା ନିକରଣ ରୁକ୍ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ଅନିଚ୍ଛା ସମ୍ପର୍କ ଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ କୌଣସି ଅପର ବା ଉପରେ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

ସଚେତନ ହେବା, ସାଇବର ଆପତ୍ତ୍ୟ ରୋକିବା

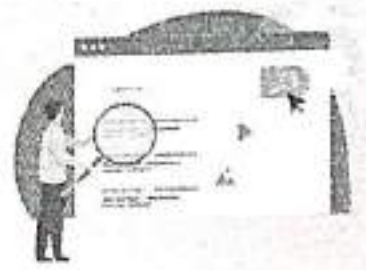
୬. କେଣ୍ଡୋଇସି/ଆଧାର/ପ୍ୟାନ ସମ୍ପର୍କିତ ଠକେଇ

- କେଣ୍ଡୋଇସି ପପଟେଟ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବ୍ଧ ଲାଗାନ୍ତୁ କିମ୍ବା କାମେସେଟ କାନ୍ଦେ ନାହିଁ ।
- କେଣ୍ଡୋଇସି ପପଟେଟ ପାଇଁ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସେବା ନିମନ୍ତେ ଉଚିତ ଚିକିତ୍ସା ନାହିଁ ବରଂ କଲ ବା ମେସେଜ କରୁଥିବା ନିମନ୍ତେ ଦୂର କରାଯିବ ।
- କୌଣସି ବିମୋଟ୍ ପାସୱୋର୍ଡ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ, ଏହା କରିବା ଦ୍ୱାରା ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥାକୁ ଆପଣଙ୍କ ବିଷୟର ମିତର ଲମ୍ଫେଡ (ପ୍ରତିଷ୍ଠା) ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ପଲକେ ଆପଣଙ୍କ ତଥ୍ୟ ଉପଯୋଗୀ କରାଯାଏ ।
- ଏପରି ମେସେଜ ପାଉଥିଲେ ନିଜ ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ଯାଇ ପଚାରି ଦୁଇଟି ବର୍ଷ ପାଠ୍ୟପଞ୍ଜୀ ଥିଲେ ବ୍ୟାଙ୍କରେ କେଣ୍ଡୋଇସି ପପଟେଟ କରନ୍ତୁ ।

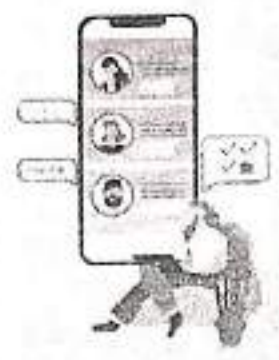
୭. ସର୍ଭିସ୍ ଇଣ୍ଡିକର ବ୍ୟବହାର ଠକେଇ

- କୌଣସି ବ୍ୟବହାର କେନ୍ଦ୍ର ନିମନ୍ତେ ସର୍ଭିସ୍ ଇଣ୍ଡିକର ବ୍ୟବହାର କରି ଶେଷକୁ ନାହିଁ ।
- ଅଭିନୀତ ବର୍ଷ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥାପନାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକାରୀ କେନ୍ଦ୍ର ନିମନ୍ତେ ନେବା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସୁରକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ ।

୮. ନିୟୁତ୍ତି ଠକେଇ

- କୌଣସି ଅନୁଲୋଚନା ପାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ପଇସା ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ, ଆପଣ ଠକେଇରେ ପଡ଼ିପାରନ୍ତି ।
- ବେନିଗ୍ରାମ୍ ଏବଂ ଉପସ୍ଥାପନାରେ କୌଣସି ଲୋଭନୀୟ ପାର୍ଟିକ୍ଲିପ୍ ଅପର ଗୁରୁତ୍ୱ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ଗୋଟିଏ ପାଇଁ ଅନୁଲୋଚନା କେହି ଅଭିନୀତ ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥିଲେ ବ୍ୟକ୍ତି ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- କୌଣସି ଲୋଭର ଉପସ୍ଥାପନା କ୍ରିୟା କରନ୍ତୁ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ସର୍ଭିସ୍ ଇଣ୍ଡିକର ବିକାସ ଦ୍ୱାରା ପାଇଥିବା ନିୟୁତ୍ତି ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ପାଇଁ ଅର୍ଥ ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲେ ପୋଲିସ୍ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରନ୍ତୁ ।

୯. ଲୋନ ଆପ ଠକେଇ

- ଗୋଟିଏ ପାଇଁ କୌଣସି ଲୋନ ଆପ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ବରଂ ନିଜେ ବ୍ୟକ୍ତି ସହ ସମ୍ପର୍କ କରନ୍ତୁ ।
- ଯଦି କେହି ଲୋନ ବିପେକ୍ଷକ ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କ ଅଗ୍ରାମ ପରେ ଆପଣଙ୍କ ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କୁ ପଦାଧିକାରୀ ଆପଣା ବ୍ୟକ୍ତି କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ ଠାରୁ ବ୍ୟକ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ଏହା ଏକ ଅଭିନୀତ ଉପାୟ ।
- ଲୋନ ବିପେକ୍ଷକ ପାଇଁ ଅଭିନୀତ ସୁଧ ବା ଅର୍ଥ ଲୋନ ଆପଣଙ୍କ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

୧୦. ମାଟ୍ରିମୋନିଆଲ ବା ଗପହାର ଠକେଇ

- ଯେପରିକି ମିଡ଼ିଆ ବା ମାଟ୍ରିମୋନିଆଲ ସାଇଟରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଘୋଡ଼ୁଥିଲେ ସର୍ବଦା ସତ୍ୟା ସତ୍ୟ ପାଞ୍ଚ କରନ୍ତୁ ।
- ଆପଣଙ୍କର ଅଭିନୀତ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ସତ୍ୟ ହେବା କରନ୍ତୁ, ଏହା ସୂଚନା ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୂଚନା ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

ସରକାରୀ ସେବା, ସାଇବର ଅପରାଧ ଶୋଧନା

www.cybercrime.gov.in

Facebook, Instagram, YouTube, Twitter icons and @cybercrimegovin

ସାଇବର ଅପରାଧ ସହାୟତା କ'ଣ

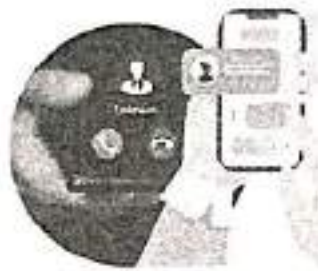
୧୯୩୦

- ସେଥିପାଇଁ ମିଡ଼ିଆ ଓ ମାଡ଼ିଫୋନିଫାଇ ସାଇଟରେ ବହୁତ୍ କରୁଥିଲେ ପଠ ଲାଗେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ଉଚ୍ଚ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ପର୍ଯ୍ୟବଧାନ ଗ୍ରାହଣ କରି ଦେଖା କରିବାକୁ କୁହନ୍ତୁ ।
- NRI ଭାବେ ଯେତେବେଳେ ଥରେ ପଥର ସରକାରୀ ପଦାଧିକାର କରିବା କରନ୍ତୁ ।
- କେତେକ ମାମଲାରେ ସେ ଆପଣଙ୍କୁ ଲେବିକାରୁ ବାହାର ଆସିବା ନେଇ ଛଳନା କରିପାରନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କୁ ଠକିବା ପାଇଁ ଏକ ବାକ ଦୋଳପାରେ । ଏଥିପ୍ରତି ସତର୍କ ରୁହନ୍ତୁ ।
- ଆପଣଙ୍କୁ ଲାଗେ ଫାଇନାନ୍ସ ପାଇଁ କିଛି ଉପାୟ/ବ୍ୟାଙ୍କ/ ମୁଦ୍ୟାଗାନ ଡିପୋଜିଟ ପାଇଁ ପାଖରେ ଦେଖନ୍ତୁ ।
- ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ପାର୍ସଲ ଆସିଛି କିମ୍ବା ଏକାକୀପାଠକୁ କଲ ମଧ୍ୟ ଆସିପାରେ, ତାହାକୁ ଆପଣ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ଉପହାର ବଦଳରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଥର୍ପ ପାଇଁ ଚାହିଁ କରାଯାଇପାରେ ।
- ଉପହାର ବଦଳରେ ଆପଣଙ୍କୁ ବ୍ୟାଙ୍କ ଟ୍ରାନ୍ସାକ୍ସନ୍ ଓ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

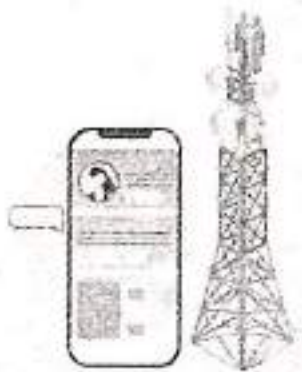
୧୧. ଅଜଣା ଜାଲ-ସିମ ସ୍ୱାପ ଠକେଇ

- ପ୍ରତି ବାର୍ଷିକ ଅଜଣା ନମରରୁ ଅନେକ କଲ ବା ଭିକ ଏସଏମଏସ / ହାତଦେଖା ମେସେଜ ମାଧ୍ୟମରେ ଆସୁଛି ।
- ଏହା ଦ୍ୱାରା ଆପଣଙ୍କ ସିମ ଅନ୍ୟ ନାମରେ ଗ୍ରାହ୍ୟତା ହୋଇପାରେ । ଆପଣଙ୍କ ଅଜଣାରେ ଆପଣ ଏଥିପାଇଁ ଦନ୍ତୁମୁଚି ଦେଖାଯାଏ ।
- ଏହା କରିବା ଦ୍ୱାରା ଆପଣଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତି ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଅର୍ଥ ସେମାନେ ନିଜ ଆକାଉଣ୍ଟକୁ ଟ୍ରାନ୍ସଫର କରିନିଅନ୍ତି ।
- ଆପଣଙ୍କର ପନ୍ଥ ପାସୱର୍ଡ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଚୋରିକାର ପାରିନ୍ତି ।
- କୌଣସି ଅଜଣା ବ୍ୟକ୍ତି ପଠାଇଥିବା ବିକ ଉପରେ କ୍ଲିକ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

୧୨. ଟାଉର ଚଢ଼େଇବା ନାମରେ ଠକେଇ

- ମୋବାଇଲ୍ ସେବା ପ୍ରଦାନକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଗରୋଇ ନାମରେ ଟାଉର ବସାଇବା ପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସିଧାସଳଖ ପରାକରଣ କରନ୍ତି । କେଣୁ ଏଥିପ୍ରତି ସତର୍କ ରୁହନ୍ତୁ ।
- କୌଣସି ଜ୍ଞାନକାରୀ ବା ଏସଏମଏସରେ ଏପରି ବିକାସନ ଦେଖିଲେ ଆପଣ ଉଚ୍ଚ ନମରରେ କଲ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ଘରୋଇ ନାମରେ ମୋବାଇଲ୍ ଟାଉର ବସାଇବା ପାଇଁ କାହାରିକୁ ଅର୍ଥ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

୧୩. ଓଏଲଏସ୍ ଠକେଇ

- ଓଏଲଏସ୍ ବ୍ୟବହାରକାରୀଙ୍କୁ ପଠ ଛାଡ଼ି ଭଗସ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିରେ ମିଳୁଥିଲେ ସେଥିରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଆପଣ ଠକେଇରେ ପଡ଼ିପାରନ୍ତି ।
- କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କିଣ୍ଡୁଥିଲେ ଅର୍ଥ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଚେକ୍‌କାକ୍ ସହ ସାମାଜିକ ସମ୍ପର୍କ କଥା ସୁଅରୁ ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସତ୍ୟତା ବିଷୟରେ ଭଲରେ ଯାଞ୍ଚ କରିନିଅନ୍ତୁ ।
- ଯଦି କୌଣସି ଓଏଲଏସ୍ ସୂଚକ କୌଣସି ସୁପିଆଇ ଆପ ମାଧ୍ୟମରେ ବିକ ପଠାଇଥିଲେ ସେଥିରେ କ୍ଲିକ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

ସଚେତନ ହେବା, ସାଇବର ଅପରାଧ ରୋକିବା

